

La prostitució com a arma de violència contra els treballadors del sexe. Estudi dels diferents models político-criminals i legals, a l'àmbit nacional i internacional.

Autor: *Rubèn García Alonso*
rgarciaalon@uoc.edu

Directora: *Maria Jesus Guardiola Lago*

Resum: Aquest és un treball de recerca documental sobre els models polític-criminals i legals que podem trobar en l'àmbit de la prostitució en diferents països. En aquest sentit, s'analitzaran els models reglamentaristes, abolicionistes, prohibicionistes i regulacionistes, prenent en consideració alguns països que es podrien situar en cadascuna de les tendències apuntades. A partir de l'estudi de diferents legislacions nacionals i internacionals, es tractarà de donar respostes de suport o que refutin la hipòtesi de partida d'aquest treball, la qual parteix del fet que tots els models polític-criminals existents en l'actualitat produeixen una victimització cap als treballadors del sexe.

Paraules clau: prostitució, reglamentarisme, abolicionisme, prohibicionisme, regulacionisme, política criminal.

Abstract: This document is a documentary research on politico-criminal and legal models that can be found in the prostitution field in different countries. In this sense, partial decriminalisation, abolitionism, prohibitionism and legalisationism models will be analysed, taking into consideration some countries that could be located in each of the named trends. From the study of different national and international laws, it will seek to provide answers to support or reject the hypothesis of this work, which assumes that all currently existing politico-criminal models produce victimization to workers sex.

Keywords: prostitution, partial decriminalisation, abolitionism, prohibitionism, legalisationism, criminal policy.

Índex.

	Pàg.
1. Introducció	4
2. Materials i mètodes	9
3. Models reglamentaristes	11
3.1. El cas espanyol	11
3.1.1. Catalunya	17
- Barcelona	21
3.1.2. Les ordenances municipals i la posició de l'Administració central	22
3.2. Austràlia (New South Wales)	25
4. Models abolicionistes	31
- El neoabolicionisme de Suècia	31
5. Models prohibicionistes	37
- Els Estats Units	38
6. Models regulacionistes	44
- Austràlia (Estat de Victòria)	44
7. Conclusions	48
Bibliografia	54

1. Introducció.

Tot i que considero que es tracta d'una cosa obvia, no està de més començar dient, que en aquest estudi no es tractarà el tema de la prostitució des d'un enfocament de moralitat. Pel contrari, tractaré d'analitzar els diferents enfocaments legals, i destacar els punts que podem considerar problemàtics de l'adopció d'un determinat model polític-criminal o d'una determinada regulació, atès que la legislació i la justícia no hi són per impartir moralitat, sinó per fer justícia. Orts Berenguer (2009)¹, defensa aquesta separació entre Dret i moral per protegir el mateix sistema democràtic, garantint les llibertats bàsiques dels individus.

Primer de tot, considero important i necessari, el fet de definir la interpretació dels termes que utilitzaré al llarg del treball. A la literatura i estudis relacionats amb prostitució, es barregen diferents interpretacions i definicions per a un mateix terme, motiu pel qual considero indispensable aportar l'ús que se'n farà en aquest treball d'aquests termes, per tal d'evitar confusions posteriors. Tal com indica Villacampa Estiarte (2012)², hi ha molts termes per denominar l'activitat de la prostitució i els que treballen dins d'aquesta activitat. En aquest treball, s'utilitzarà el terme de prostitució per referir-nos a l'activitat que es desenvolupa. A diferència d'altres autors³, no considero que aquest terme inclogui la "prostitució forçada" o no

1 Orts Berenguer, E. (2009) *Algunas consideraciones sobre Moral y Derecho penal*. ReCrim: Revista de l'Institut Universitari d'Investigació en Criminologia i Ciències Penals de la UV. Nº. 2, 2009, págs. 152-160

2 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

3 Farley, M et al. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*. Journal of Trauma Practice Vol.:2 Issue:3/4 2003 33-74; Salisbury, E.J., Dabney, J.D. i Russell, K. (2014) *Diverting victims of commercial sexual exploitation from juvenile detention: Development of the InterCSESt Screening Protocol*. Journal of Interpersonal Violence 2015, Vol.30 (7) 1247-1276; Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

voluntària, o fins i tot l'infantil. Al meu entendre, el concepte prostitució només inclou les activitats sexuals remunerades, dutes a terme de forma voluntària i consentida, entre dues o més persones adultes. Per aquest motiu, no considero que el terme prostitució hagi de ser-hi vetat per incloure altres activitats il·legals que res tenen a veure amb la prostitució que aquí es tracta.

Dins d'aquesta definició de prostitució, el terme voluntarietat pot generar certa controvèrsia dins de la doctrina. En aquest sentit, voluntarietat s'ha d'entendre com la decisió individual que una persona fa, per exercir aquesta activitat. Dins de la voluntarietat, Villacampa Estiarte (2012)⁴ diferencia la voluntarietat d'entrada a la prostitució i la voluntarietat de permanència. La primera seria el fet de començar a exercir la prostitució sense cap coerció externa, mentre que la voluntat de permanència s'entendria més com el fet de voler romandre dintre de la prostitució. Aquesta diferenciació es fa per donar a entendre, la necessitat de fomentar polítiques socials que afavoreixin la possibilitat de canviar l'activitat econòmica dels treballadors del sexe, més que el fet que estiguin forçats per terceres persones a romandre dins de la prostitució. En aquest sentit, no té cabuda aquesta diferenciació dintre d'aquest treball de recerca, ja que com s'ha apuntat, entenem voluntarietat com la decisió individual de la persona, sense ficar-nos en analitzar els tipus de motius personals pels quals un individu pot decidir exercir aquesta activitat econòmica i no una altra.

El fet que es produeixi entre dues persones adultes també resulta imprescindible, ja que sinó ens trobaríem davant d'un acte delictiu. En aquest sentit, el nostre Codi Penal estableix aquesta minoria d'edat per sota dels 18 anys.

⁴ Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

Tot el que se surti d'aquesta definició, generalment es constitutiu de delictes, ja sigui l'activitat sexual forçada d'adults, com la consentida o la forçada en el cas dels menors d'edat.

Un concepte que, tal com apunta Hernández Oliver, B. (2007)⁵, també crea controvèrsia és el fet de l'habitualitat. El fet d'exercir l'activitat de la prostitució de forma esporàdica o de forma habitual, no considero que sigui rellevant a l'hora de tractar la regulació de la prostitució. En aquest mateix sentit es posiciona Gómez Tomillo (2011)⁶, en estipular l'arbitrarietat que existeix per determinar a partir de quin moment s'hauria de considerar habitual i fins a quan s'hauria de considerar com un fet eventual o esporàdic.

D'altra banda, amb el terme per denominar a les persones que exerceixen la prostitució, sí que considero necessari la utilització d'un terme diferent del de "prostituts" o "prostitutes". La raó principal per la qual ho trobo necessari, és per la connotació pejorativa que ha agafat al llarg del temps aquest terme. Fins i tot, el diccionari de la Reial Acadèmia Espanyola de la Llengua com a sinònim de "zorra" ens apareix el terme "*prostituta*". En aquest sentit trobo més adequat la utilització del terme "treballadors del sexe", i és el terme que faré servir al llarg d'aquest treball, en contraposició amb els esclaus sexuals que serien les persones forçades a la realització d'activitats sexuals remunerades sense el seu consentiment.

Aclarit això, la hipòtesi de partida d'aquest treball, es basa en el fet que els quatre tipus de regulacions existents per al tema de la prostitució (reglamentarisme, abolicionisme, prohibicionisme i regulacionisme), tots ells causen una victimització en els treballadors del sexe. Tot i això, trobaré de donar resposta a quin dels sistemes

5 Hernández Oliver, B. (2007) *La prostitución, a debate en España*. Documentación Social, revista de estudios sociales y de sociología aplicada. Enero - marzo 2007, nº144: 75-89

6 Gómez Tomillo, M. (2011) *El concepto jurídico penal de prostitución ¿Exige la habitualidad?* «Comentarios al Código Penal», Lex Nova, 2.ª edición, enero 2011

causa una menor victimització. El meu plantejament inicial era el de centrar-me amb les treballadores del sexe, deixant de banda la prostitució masculina. Finalment vaig decidir-me per fer-lo de manera global, ja que les legislacions no són sexistes en aquest sentit, regulant (sigui amb el model que sigui) d'igual forma tots els tipus de prostitució. També partia del plantejament, que la prostitució masculina podria tenir característiques diferents de la femenina, idea refusada per l'estudi de Farley, M. et al., 2003⁷. Tot i això, podem observar com molts dels estudis tenen per objecte, la prostitució femenina relacionada amb la marginalitat, estereotipant aquesta activitat i obviant altres tipus de prostitucions existents, com la prostitució masculina, la prostitució transsexual, o la prostitució de luxe. En aquest sentit, Villacampa Estiarte (2012)⁸ atribueix aquest estereotipatge a una qüestió patriarcal.

Personalment em sembla indiscutible dir que la prostitució és una activitat econòmica⁹, ja que produeix beneficis a canvi d'un determinat servei. Aragó i Gassiot (2009)¹⁰ també ho entén així tot i el seu posicionament abolicionista, on critica que aquesta activitat econòmica comporta l'explotació de la dona, deixant de banda als treballadors del sexe transsexuals i masculins.

Partint d'aquesta consideració, el plantejament que utilitzaré prové de la sociologia del treball i de la sociologia de l'organització i empresa¹¹. A partir d'això, al llarg del treball ho tractaré com a tal, i

7 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbek, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*. Journal of Trauma Practice Vol.:2 Issue:3/4 2003 33-74

8 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

9 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

10 Aragó i Gassiot, M (Desembre 2009) *Opció abolicionista: una societat sense prostitució és possible*. Jornada Col·legi d'Advocats de Barcelona.

11 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

desenvoluparé aquest plantejament d'una forma més detallada, si bé tractaré de tindre en consideració altres enfocaments relacionats, per tal d'evitar al màxim la desestimació involuntària d'altres punts de vista relacionats amb la prostitució. Com sabem, la prostitució és un tema que afecta molts sectors, tal com podem veure a les diferents regulacions. Afecta des de la protecció dels menors¹², fins a temes com la sanitat¹³, la violència de gènere¹⁴ o la seguretat viària¹⁵, entre d'altres.

A continuació, passaré a descriure als següents apartats cadascun dels models que podem trobar i analitzaré com s'apliquen aquests models a determinats països. Per tal de fer això, ho he dividit en models reglamentaristes (El cas espanyol, i concretament Catalunya, i Austràlia: *New South Wales*), models abolicionistes (neoabolicionisme de Suècia), models prohibicionistes (Estats Units) i models regulacionistes (Austràlia: Victòria). M'hi he ficat en l'anàlisi de països considerats com a occidentals, en entendre que el sistema legislatiu és més similar entre tots ells, tot i mantenir clares diferències en les polítiques dutes a terme, com es posa de manifest també en el cas dels models utilitzats per a tractar la prostitució i que veurem tot seguit.

12 *Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona*. 2 d'agost de 2007. BOPB 184, Ajuntament de Barcelona

13 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales; Ham, J. i Gerard, A. (2013) Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible? *Criminology and Criminal Justice* July 2014 14: 298-313

14 Hernández Oliver, B. (2007) *La prostitución, a debate en España*. Documentación Social, revista de estudios sociales y de sociología aplicada. Enero - marzo 2007, nº144: 75-89

15 Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6035 (2011) Llei 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa

2. Materials i mètodes.

Per tal d'obtenir materials que em permetessin realitzar aquesta recerca, he utilitzat diversos mètodes i fonts d'informació, depenent en molts casos, dels països que aniré tractant al llarg d'aquest treball.

A l'apartat relatiu a la regulació espanyola i catalana, la recerca va resultar més senzilla pels coneixements previs que tenia sobre la nostra legislació. Tot i això, em va resultar inestimable l'ajut de la directora d'aquest Treball Final de Grau (TFG), Dña. Maria Jesus Guardiola Lago. Ella em va recomanar la literatura més important que he utilitzat per als apartats del model espanyol i el català. En aquests models concretament, vaig utilitzar la literatura que ella em va recomanar i també vaig fer servir, la recerca a través de buscadors d'internet per tal d'ampliar la informació que anava obtenint.

Per a la resta d'apartats, la recerca la vaig fer principalment a través del buscador de la biblioteca de la UOC, tot i que també vaig utilitzar buscadors d'internet. Les recerques més comunes que vaig fer, van ser dels termes: "prostitució", "reglamentarisme + prostitució", "abolicionisme + prostitució", "prohibicionisme + prostitució", "regulacionisme + prostitució", "Austràlia + prostitució", "Austràlia New South Wales + prostitució", "Austràlia Victòria + prostitució", "Suècia + prostitució", "EE.UU. + prostitució", "tràfic sexual". Aquestes recerques les he traduït per incloure-les en aquest apartat, però cal destacar que les recerques originals les vaig fer en anglès.

Altres fonts d'informació que vaig utilitzar, van ser la recerca en hemeroteques de diferents mitjans de comunicació, i la recerca "creuada", és a dir, a partir de la lectura d'un llibre o un article, citen una altra font. En aquest cas, m'he dirigit directament a la font

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso primària des d'on se'n va extreure la informació, per tal de donar una opinió, i fer una anàlisi i tractament més directe de la informació. Aquestes dues fonts d'informació, són comunes a tots els apartats aquí continguts.

3. Models reglamentaristes.

Atenent a la definició de Pucciarello (2010)¹⁶, els models reglamentaristes serien aquells que entenen la prostitució com un mal necessari, i s'encarreguen de regular-lo per evitar els mals derivats de la prostitució com poden ser-hi infermetats de transmissió sexual o l'ús compartit per a diferents finalitats de l'espai públic. Sense prohibir la prostitució com a tal, tampoc la regulen com farien amb altres activitats econòmiques més enllà del mencionat anteriorment.

Però com veurem a continuació, aquest fet ja causa una situació de vulnerabilitat i desprotecció dels treballadors del sexe que els comportarà una victimització en matèria laboral.

D'altra banda, aquest buit legal pot donar lloc al desenvolupament de normatives al respecte des de les administracions inferiors jeràrquicament (generalment amb ordenances municipals).

3.1. El cas espanyol.

El cas espanyol en matèria de prostitució, és un cas particular i amb molta controvèrsia. Dintre del marc d'alegalitat en el que es troba per no estar-hi regulat, podem observar una dificultat per emmarcar-lo dintre d'un dels quatre models establerts. Villacampa Estiarte (2012)¹⁷, ho emmarca dins del model abolicionista, en entendre que les lleis i normes en l'àmbit nacional espanyol que es fan, van encaminades a l'abolició de la prostitució. La mateixa autora,

16 Pucciarello, M. (2010) *Apuntes sobre el tratamiento jurídico de la prostitución*. Thiteux-Altschul, Monique (ed.): *Género y corrupción, las mujeres en la democracia participativa*. Libro del Zorzal, Buenos Aires, (187-212).

17 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

qualifica el model espanyol de pseudo-prohibicionista o prohibicionista-suau, basant-se en les ordenances municipals¹⁸. D'altra banda, Hernández Oliver (2007)¹⁹ destaca aquesta situació a mig camí entre els diferents models, descartant que es trobi en una posició regulacionista, ni en una posició abolicionista. Considero que aquesta postura es la més encertada, i si bé pot resultar qüestionable el fet d'emmarcar-lo dins del reglamentarisme, per no tractar-se el tema normativament des d'un punt de vista estricte de la sanitat, si que podem observar en les diferents ordenances municipals²⁰ com es regula el tema de la gestió de l'espai públic i la convivència amb veïns i altres activitats. Villacampa Estiarte (2012)²¹ tot i considerar-lo part del model abolicionista, també destaca com, tot i la falta de consens per regular la prostitució en l'àmbit espanyol, sí que s'han produït algunes aproximacions limitades en l'àmbit local, com he comentat abans, i l'àmbit autonòmic²², per tal de regular aquest sector. Aquestes aproximacions, considero que són suficients per a desenvolupar el cas espanyol dins del model reglamentarista.

El Codi Penal espanyol, s'encarrega de regular al Capítol 5e del Títol VIII, els delictes relatius a la prostitució i a l'explotació sexual dins de l'apartat dels delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals. En aquest apartat on es tracta la prostitució, no es prohibeix l'exercici de la prostitució voluntària entre adults com a tal, i per tant, d'acord amb el principi de llibertat sexual i lliure desenvolupament de

18 Villacampa Estiarte, C. i Torres Rosell N. (2013) *Políticas criminalizadoras de la prostitución en España: Efectos sobre las trabajadoras sexuales*. Revista electrònica de ciencia penal y criminología, nº 15, 2013

19 Hernández Oliver, B. (2007) *La prostitución, a debate en España*. Documentación Social, revista de estudios sociales y de sociología aplicada. Enero - marzo 2007, nº144: 75-89

20 *Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona*. 2 d'agost de 2007. BOPB 184, Ajuntament de Barcelona

21 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

22 Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 3935 (2003) ORDRE PRE/335/2003, de 14 de juliol, per la qual s'aprova l'ordenança municipal tipus sobre els locals de pública concurrència on s'exerceix la prostitució.

la personalitat, la prostitució voluntària és atípica. Tot i això, no es regula a cap lloc els límits d'aquest exercici, quedant un buit legal a disposició de legislacions inferiors, jeràrquicament parlant, l'estipular i determinar aquests límits com es podrà veure a continuació amb el cas de Catalunya i l'ordenança municipal de Barcelona. Generalment, són ordenances municipals i reglaments urbans els que s'encarreguen d'aquesta regulació, però també veurem com en el marc nacional espanyol es permet l'exercici de la prostitució dins de l'exercici de l'activitat com a treballador per compte propi.

A diferència d'això, el proxenetisme o rufianisme, sí que es troba tipificat amb caràcter molt general, de l'article 187 a l'article 190 del Codi Penal espanyol. En aquests articles es condemna amb pena de presó a qui "...es lucrí explotant la prostitució d'una altra persona, encara amb el consentiment d'aquesta.". Aquí podem observar com es produeix per part de la legislació, una victimització cap als treballadors del sexe, en treure'ls la potestat individual de decidir, tal com fa amb menors i malalts mentals. Aquesta victimització als treballadors del sexe en tractar-los com a persones no aptes per autogestionar-se i tomar decisions pròpies, considero que els produeix una vulnerabilitat davant la resta de ciutadans.

Aquest articulat també defineix el que s'ha d'entendre com a explotació amb 2 supòsits com són, l'estat de vulnerabilitat personal o econòmica de la víctima, o que se li imposin condicions "gravoses, desproporcionades o abusives". Respecte al primer aspecte, i a partir d'estudis realitzats²³, podem dir que la majoria dels casos, les treballadores del sexe són persones en estat de vulnerabilitat, ja sigui per la falta de formació, per trobar-se en una situació d'il·legalitat en

23 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbek, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*. Journal of Trauma Practice Vol.:2 Issue:3/4 2003 33-74

el país o per falta de recursos econòmics. En aquest sentit engloba, si no totes, la majoria de les persones que exerceixen la prostitució. Si la interpretació d'aquesta primera part de l'articulat ja pot resultar massa imprecisa, respecte del segon aspecte al qual haurem de tindre en consideració per establir que existeix explotació, entrem en un apartat que pot resultar massa subjectiu, ja que depèn de la interpretació personal que cadascú li doni. Què hauríem de considerar condicions gravoses, desproporcionades o abusives? Aquí entra la interpretació del jutge, que pot distar molt de les intencions del legislador. En aquest sentit comptem a la jurisprudència, SSTS núm. 445/2008 de 3 de juliol, i núm. 188/2014 d'11 de març, on totes dues sentències ratifiquen que no tot el benefici econòmic que porti la prostitució a un individu el converteix en autor de delicte, però si seria així quan hagi significat per a ell una important font de beneficis. Tot i això, no resta clar on ha de trobar-se el límit per considerar que és el que s'entén per una font important de beneficis. Prova d'aquesta subjectivitat a l'hora d'interpretar la llei, la podem trobar en Sentència del Jutjat Social nº 10 de Barcelona, 50/2015, de 18 de febrer de 2015, on es considera que no existeix delicte de proxenetisme entre l'empresària propietària d'un local de massatges sexuals (amb servei de prostitució), i les treballadores del sexe que exercien al local, sinó que la relació existent és de caràcter laboral. El jutge va arribar a aquesta resolució, argumentant que dintre de la situació d'alegalitat en la qual es troba a l'Estat espanyol, el no reconeixement de les condicions laborals dels treballadors del sexe agreujaria encara més la seva situació. Dins d'aquest context i aquesta argumentació, sembla difícil trobar un cas en el qual sigui factible condemnar el proxenetisme, tret d'aquells que com apunta el *Grupo de Estudios de Política Criminal* en el seu manifest aprovat en

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

2006²⁴ i Norberto J. de la Mata²⁵, es produeixin amb una falta de voluntarietat, o els que estiguin implicats menors d'edat.

De més recent implantació, comptem amb la Llei Orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana. Aquesta llei sanciona com a infracció greu al seu article 36 apartat 11^é, tant la sol·licitud com l'oferiment de serveis sexuals retribuïts a determinades àrees, properes a llocs destinats als menors, i llocs on puguin generar un risc a la seguretat viària. La primera circumstància, atenent a la protecció dels menors, és una atribució molt comuna dintre de les ordenances municipals²⁶. La segona d'aquestes circumstàncies que planteja la LO 4/2015, atenent a la seguretat viària, es trobava ja anteriorment desenvolupada dintre de l'àmbit català, amb la modificació que va produir la Llei 10/2011 del 29 de desembre, al Decret Legislatiu 2/2009, del 25 d'agost, de la Llei de carreteres.

En general, veiem com la LO 4/2015, tampoc tracta d'acabar amb la prostitució com seria la postura pròpia d'una legislació abolicionista, sinó que entenc que tracta d'apartar la prostitució de la vista pública i dels llocs on es pot arribar a considerar més conflictiva la seva activitat.

Amb tot això se'ns presenta un escenari on la legislació nacional no prohibeix la prostitució, però sí que intenta protegir als treballadors del sexe de ser persones forçades a desenvolupar aquesta activitat. És discutible dir si ho fa d'una manera adequada, ja que no ho considera delicte però tampoc està regulat com a forma

24 *Propuesta de regulación del ejercicio voluntario de la prostitución entre adultos* (Gener de 2011) Grupo de Estudios de Política Criminal

25 De la Mata Barranco, N.J. (9 de febrer de 2016) *Tratamiento penal de la prostitución: neoabolicionismo o regulación*. Almacen de derecho.

26 *Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona*. 2 d'agost de 2007. BOPB 184, Ajuntament de Barcelona

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

d'activitat econòmica legal²⁷. En aquest sentit, i a partir de l'epígraf 9609 (Altres Serveis Personals n.c.o.p.) de la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques de l'any 2009, un treballador del sexe es pot donar legalment d'alta a la Seguretat Social amb les mateixes garanties fiscals i legals a les de qualsevol autònom, tot i no comptar amb una regulació expressa. En aquest sentit, no he pogut trobar dades del nombre de professionals del sexe enregistrats com a treballadors per compte propi, però comptem amb les dades facilitades per *Sealeer* (Cooperativa de Serveis d'Altern i Espectacles Eròtics). Aquesta cooperativa de treballadors del sexe, amb base a Eivissa, treballa des de novembre del 2013, i en juny del 2015 comptaven amb 100 socis²⁸. El problema deriva a l'hora de ser-hi un treballador del sexe que treballa assalariat, ja que com que no existeix cap regulació d'aquesta activitat com a activitat econòmica (amb els seus drets i conveni col·lectiu), els límits per a considerar delictes la seva contractació resulten molt imprecisos. Si tractem de comparar-lo amb altres professions, d'acord amb l'exposat i amb la jurisprudència²⁹, seria com que els propietaris de negocis, no poguessin viure únicament del benefici que li aporta el seu propi negoci.

Dins de tot aquest marc legal d'alegalitat que s'ha exposat, passarem a analitzar el marc legal que existeix a Catalunya. Arribats a aquest punt, no està de més recordar un altre cop, que el motiu pel qual he emmarcat el cas espanyol dins del reglamentarisme és, no tant per la legislació i jurisprudència que he citat fins ara, sinó pel model de regulació autonòmic i local que s'exposarà a continuació.

27 Sentència del Jutjat Social nº 10 de Barcelona, 50/2015, de 18 de febrer de 2015

28 Araño, I. (2015) *Aumenta un 40% el número de afiliados a la Cooperativa Sealeer de trabajadoras del sexo*. Article del Periódico de Ibiza del 28 de juny del 2015.

29 SSTS núm. 445/2008 de 3 de juliol, i núm. 188/2014 d'11 de març

3.1.1. Catalunya.

Catalunya ha comptat des de l'any 2002, i de forma pionera dins del panorama de l'Estat espanyol, amb el Decret 217/2002 de l'1 d'agost, que s'encarregava de regular els locals on s'exercia la prostitució. Aquest document va ser derogat pel vigent Decret 112/2010, de 31 d'agost amb l'Ordre Int/358/2011, de 19 de desembre, que és el que s'encarrega actualment de regular les condicions mínimes sanitàries, de seguretat, de localització i d'horari, dels locals de concurrència pública per a la pràctica de la prostitució.

Aquesta regulació obria una porta a la legalització de la pràctica dels treballs sexuals, ja que entre d'altres, tant l'antiga regulació com l'actual Decret 112/2010, estableixen com han de ser els locals per a la pràctica de la prostitució, així com estipulen uns horaris laborals per als treballadors del sexe a partir de regular els horaris d'apertura d'aquests locals (Això en l'actualitat es determina a l'Ordre Int/358/2011, de 19 de desembre). Tot això ho fa a partir de l'assignació d'una llicència necessària per a aquest tipus de locals, i amb la possibilitat del tancament i possible sanció a aquells locals que no compleixin amb la normativa i exerceixin serveis de prostitució sense la llicència. Tot i això, trobem com ja l'any 2007 es criticava el baix nombre de locals que complien amb la normativa, i comptaven amb la corresponent llicència necessària per exercir³⁰.

D'acord amb tot això podria dir que aquesta mesura, sí que busca realment tractar de regular d'alguna forma el tema de la prostitució. Però al meu entendre, el més destacable és que en l'àmbit de Catalunya es regulin només els locals d'ús públic dedicats a la prostitució, sense estigmatitzar ni imposar multes a treballadors del sexe i clients, però d'altra banda sí que se sancioni quan es

³⁰ García, J. (13 de març de 2007) *Sólo 24 locales tienen permiso para ejercer la prostitución en Barcelona*. Diari El País.

produeixi al carrer. Dic que és el que considero més destacable tenint en compte com he exposat anteriorment, que el Codi Penal espanyol només condemna al que es lucra explotant els serveis sexuals d'una altra persona. Sembla clar llavors, que aquesta llei pot crear conflicte amb el mateix Codi Penal, ja que els treballadors del sexe que desenvolupen la seva activitat a locals, han de pagar una quantia al propietari del local per fer-ne ús d'aquest. Aquest fet en si mateix podria ser-hi interpretat com a forma de lucre, ja que com dictamina la llei, no importa la voluntat del treballador del sexe, l'únic requisit per a constituir delictes és lucrar-s'hi pels serveis sexuals que realitzi una altra persona. A tot això hem de sumar-hi la problemàtica de l'activitat sexual forçada i altres delictes relacionats, que a priori, i d'acord amb l'estudi de Farley, M., et al. (2003)³¹, sembla més factible que es produeixi en locals tancats d'aquest tipus, principalment per motius de control cap als esclaus del sexe, en trobar-s'hi tancats a dins del local i apartats de la vista de la societat.

Però com bé sabem, la prostitució no només s'exerceix a locals tancats, sinó que també s'exerceix als espais públics. En aquest sentit, i a partir de l'aprovació de la Llei 10/2011 del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa, al seu capítol 5^è, modifica la Llei de carreteres (Decret Legislatiu 2/2009, del 25 d'agost). Aquestes modificacions van dirigides, entre d'altres, a eradicar la prestació de serveis de naturalesa sexual a la vora de les carreteres, amb motius de seguretat per al trànsit. Aquest tipus d'infraccions es troben tipificades com a greus amb una multa de fins a 30.050,61 euros, amb la possibilitat de molt greus en cas de reincidència que arribaria fins a multa de 300.506,05 euros (article 60.1 de la Llei 10/2011 del 29 de desembre). Aquesta imposició de

31 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbek, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*. Journal of Trauma Practice Vol.:2 Issue:3/4 2003 33-74

multes van dirigides cap a qui ofereix els serveis i cap als clients (article 58.3). Hem de considerar que aquesta legislació, tot i de tractar-se d'una llei de carreteres, tipifica exclusivament al col·lectiu de treballadors del sexe com a objectiu d'aquesta prohibició. Tal com estipula el seu article 56.4. k), serà infracció greu "ocupar de manera temporal les zones de domini públic, de servitud i d'afectació per realitzar-hi usos i activitats relacionades amb la prestació de serveis de naturalesa sexual", articulat previst per acabar amb l'ocupació temporal amb activitats sexuals al domini públic. Aquest fet considero que ja produeix una discriminació cap a aquest col·lectiu de l'ús que en fa de la via, amb respecte d'altres ciutadans. En aquest sentit, entenc que si el que es vol regular és per motius de seguretat viària el fet de l'ocupació del domini públic, trobo que seria més adequat formular la llei de forma general i estipular excepcions, com podria ser una avaria mecànica al vehicle, que no pas el fet d'atacar directament a un col·lectiu, tal com fa. Com que no és així, dona la sensació que utilitzen la seguretat viària com a pretext per a ocultar el problema de la prostitució a les carreteres. A partir d'espantar els clients i d'acoquinar als treballadors del sexe amb multes excessives, s'intenta desviar aquesta activitat a àrees més allunyades dels ulls dels no usuaris del servei. En aquest sentit s'estaria produint clarament una victimització cap a aquest col·lectiu³², on no deixen als treballadors del sexe desenvolupar la seva activitat, no només ocultant-la sinó que a més redueixen la seva clientela per por a les sancions. A més d'això, si ens fixem en la quantia de les possibles multes, sembla indiscutible que aquesta mesura, massa repressiva al meu entendre, no intenta protegir als usuaris de la via, sinó que pretén acabar amb la prostitució a les carreteres, o com a mínim, desviar-la cap a àrees més amagades.

32 Villacampa Estiarte, C. i Torres Rosell N. (2013) *Políticas criminalizadoras de la prostitución en España: Efectos sobre las trabajadoras sexuales*. Revista electrònica de ciencia penal y criminología, nº 15, 2013

Això suposa una major exposició al perill per part dels treballadors del sexe per diversos motius. Primer de tot, en produir-se a espais amagats, i per consegüent amb pitjor il·luminació a la nit, tenen major risc de patir qualsevol tipus d'agressions i atacs sense poder rebre cap tipus d'ajut³³. D'altra banda, i amb l'alta quantia econòmica de les multes, el perfil dels clients pot arribar a ser-hi potencialment més perillós³⁴, ja que els clients que acudeixen, es mostren disposats a exposar-se al risc, sense por a les sancions que poden rebre. I també com a conseqüència de la por a aquestes multes, els treballadors del sexe tindran menys temps i menys repudi per tal d'oferir, negociar i acceptar ràpidament la realització del servei. Aquest fet, tal com exposen Dodillet, S. i Östergren, P. (2011)³⁵, els pot precipitar a exposar-se a un major risc amb els clients, no només per no valorar adequadament si el possible client pot tindre un comportament estrany i perillós, sinó també amb l'ús de protecció durant l'acte sexual per tal d'evitar el contagi de malalties de transmissió sexual.

Si analitzem totes dues regulacions alhora, podem interpretar com la intenció del legislador pot ser va més dirigida a produir una segregació de la prostitució cap a locals habilitats als afores de les ciutats, seguint la mateixa línia que l'anteriorment exposada LO 4/2015, amb l'objectiu de tractar d'ocultar aquesta nosa que representa la prostitució per a les institucions públiques i els governants.

33 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New outh Wales.

34 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

35 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

Barcelona

Dins del panorama català, la prostitució a la ciutat de Barcelona ve regulada per l'*Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona*, aprovada per l'Ajuntament de la ciutat, l'any 2005. Al seu capítol 5e, secció segona, ve regulada la pràctica de la prostitució sota el títol "Utilització de l'espai públic per a l'ofertament i demanda de serveis sexuals". Considero que es tracta d'un títol massa genèric on sembla que reguli qualsevol pràctica sexual a l'espai públic.

Segons l'article 39, relatiu a les normes de conducta que es regulen, en tots els casos es fa la concreció que aquestes pràctiques sexuals han de ser-hi retribuïdes, en contraposició del que feia pensar el títol de la secció sota la qual es regula. Aquest fet en si mateix ja el considero com una forma de victimització cap als treballadors sexuals, en veure's criminalitzats per realitzar una determinada conducta amb un fi econòmic. Sembla discriminatori que una mateixa acció només es criminalitzi si existeix un component retributiu.

Aquesta regulació es basa, entre d'altres, en la finalitat de prevenir l'explotació de determinats col·lectius, tal com es diu a l'article 38.1 de l'ordenança. D'altra banda, els articles 40.1 i 40.2, estipulen que els agents de l'autoritat i els serveis municipals, en una primera instància, es limitaran a informar sobre la prohibició legal de realitzar aquesta activitat. Si la persona persistís i es mantingués al mateix lloc, aquesta podria ser-hi inculpada de desobediència a l'autoritat (art. 40.1) o se li podria obrir un procediment administratiu sancionador (art. 40.2). Aquestes articulacions de la normativa, semblen contradictòries al precepte en el qual estan basats. Sembla raonable pensar que si una persona es troba en una situació d'explotació com a esclau del sexe, no tindrà la llibertat d'abandonar el lloc on desenvolupa aquesta activitat. Amb la qual cosa es

criminalitza al col·lectiu explotat, victimitzant-lo novament, en contra del que pretén a la seva base aquesta mateixa regulació.

Pel que fa a les intervencions específiques regulades a l'article 41 de l'ordenança, s'estipula que els serveis socials i municipals competents, s'encarregaran de donar informació i suport als treballadors sexuals que vulguin abandonar aquestes pràctiques. Tot i això, hem de tenir sempre en compte que els més vulnerables, els que es troben realment obligats per terceres persones a realitzar pràctiques sexuals, difícilment podran accedir a aquest tipus d'intervencions per la forta vigilància i control al qual es troben sotmesos³⁶.

3.1.2. Les ordenances municipals i la posició de l'Administració central.

Són moltes les ciutats espanyoles que ja compten amb regulacions en tema de prostitució, en forma d'ordenances municipals majoritàriament. Ciutats com Girona³⁷, València³⁸, Sevilla³⁹ o Bilbao⁴⁰, per citar algunes, són ciutats que ja compten o estan desenvolupant, ordenances per "regular" la prostitució. Tot i la diferència urbanística i poblacional entre unes i altres, totes es dirigeixen en els mateixos termes cap al col·lectiu de treballadors del sexe com a objectiu a eliminar de la presència pública als carrers, de les seves respectives

36 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbek, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*. Journal of Trauma Practice Vol.:2 Issue:3/4 2003 33-74

37 *Ordenança municipal de civilitat de Girona* (2012) BOP Núm. 210 - 2 de novembre de 2012, núm. 12350 Ajuntament de Girona, pàg. 92-129

38 *Ordenanza Municipal sobre el ejercicio de la prostitución en la vía pública*. (2013) BOP: 12 d'agost de 2013. València.

39 *Ordenanza para luchar contra la prostitución y la trata con fines de explotación sexual en la ciudad de Sevilla* (26 de gener de 2011) Ayuntamiento de Sevilla.

40 *Ordenanza del espacio público*. (27 de setembre de 2010) BOB n186. Ayuntamiento de Bilbao

ciutats. Tot i la diferent declaració d'intencions inicial que es preveu, ja que unes com la de València parlen de "l'exercici de la prostitució" i d'altres com la de Sevilla de "lluitar contra la prostitució", totes les regulacions parlen en els mateixos termes, i seguint el sistema excessivament punitiu que tenim a Espanya, s'estipulen multes molt elevades a qui exerceixi aquesta activitat als carrers, podent arribar fins als 3.000€ en les ordenances municipals⁴¹, que poden arribar fins a 30.000€ atenent la Llei de Seguretat Ciutadana (LO 4/2015).

Des de les Administracions s'apunta al fet que no estan interessats en el col·lectiu de treballadors del sexe en absolut, al considerar-lo un col·lectiu minoritari⁴². En aquest sentit, l'any 2010, la llavors Ministra espanyola d'igualtat Bibiana Aído, assegurava en una entrevista al diari *El País*⁴³, com la regulació dels treballadors del sexe que "de manera voluntària decideixen l'exercici de la prostitució" "per a nosaltres no és prioritari perquè és absolutament minoritari.". Tenint en compte aquestes declaracions, és normal que les Administracions inferiors tractin el tema amb la mateixa indiferència i amb la màxima punibilitat possible.

Tornant a l'entrevista feta a la llavors Ministra, s'aporten unes dades, iguals a les d'altres estudis⁴⁴, que apunten al fet que al voltant del 90% dels treballadors del sexe, no es trobaven de forma voluntària exercint la prostitució. Dades que el mateix diari, enfronta amb l'1 de cada 7 persones que exposen les dades de l'ONU com a víctimes de tracta. En preguntar a l'ex-Ministra per la gran diferencia

41 Villacampa Estiarte, C. i Torres Rosell N. (2013) *Políticas criminalizadoras de la prostitución en España: Efectos sobre las trabajadoras sexuales*. Revista electrònica de ciencia penal y criminología, nº 15, 2013

42 Gonzalez Harbour, B. i Sahuquillo, M.R. (18 de juliol de 2010) *Entrevista: Bibiana Aído | Ministra de Igualdad*. Diari El País.

43 Gonzalez Harbour, B. i Sahuquillo, M.R. (18 de juliol de 2010) *Entrevista: Bibiana Aído | Ministra de Igualdad*. Diari El País.

44 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbo, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*

amb les dades, ella al·legava que a causa de la dificultat de quantificar les dades d'una forma precisa, es produeixen aquestes disparitats de xifres. A parer meu, aquest estès mite de l'alarmant dada del 90%, que es pot veure en altres estudis com exposaré a continuació, ve donat per una incorrecta interpretació de les dades com a conseqüència d'enquestes poc elaborades o amb carències. Si ens fixem per exemple en l'estudi de Farley, M. et al. (2003)⁴⁵, veiem com també aporta la polèmica dada de què un 89% dels entrevistats li agradaria deixar la prostitució. Aquí, primer de tot, hauríem de veure quin ha estat el nucli poblacional objectiu d'aquest estudi. En aquest sentit, i veient la resta de resultats, sembla clar que se centra només en la prostitució marginal. Un 75% desitjava tenir una casa o lloc segur on viure, i un 76% desitjava formació per a realitzar altres treballs. Aquestes dades ens mostren com el terme voluntarietat es mal interpreta donant-li un sentit subjectiu des del punt de vista de qui fa l'estudi, i no tractant-lo com la decisió individual que una persona fa per exercir aquesta activitat, tal com apuntava ja a la introducció. En aquests estudis consideren que quan una persona preferiria desenvolupar una altra activitat econòmica o laboral, es troba de forma forçada. En aquest sentit, comptem amb jurisprudència⁴⁶ al respecte per determinar que elements són necessaris per considerar que es tracta d'activitats sexuals forçades. Com que no existeix l'ús de la violència, la intimidació o l'engany, atenent a la resolució de la sentència i a l'article 187 del Codi Penal espanyol, no podem establir que existeixi explotació sexual. Altres supòsits que marca el Codi Penal, serien quan es produeixi abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o vulnerabilitat de la

45 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbek, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*

46 Audiència Provincial de Girona (Secció 3ª) Sentència núm. 118-2012 d'1 març

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso
víctima.

Entenc que si féssim enquestes similars a treballadors d'altres sectors econòmics, com poden ser auxiliars d'infermeria, personal de la construcció, personal de neteja, pescadors i tants altres, possiblement el percentatge de persones que els hi agradaria desenvolupar una activitat econòmica diferent, seria molt proper a aquest 90% que s'atribueix als treballadors del sexe. Arribats aquí, considero que hauríem de replantejar-nos aleshores, el perquè d'aquesta estigmatització de la prostitució, i la consegüent victimització produïda des de les Administracions cap als treballadors del sexe. Si ens continuem fixant en les dades de Farley, M. et al. (2003), podem observar com un 34% dels entrevistats, els hi agradaria la legalització de la prostitució. Una dada massa alta que contrasta amb el mite del 90% de treballadors del sexe que es troben de forma no voluntària dins de l'exercici d'aquesta activitat.

3.2. Austràlia (*New South Wales*).

El cas d'Austràlia, tot i trobar-se dins del reglamentarisme, dista molt del cas espanyol. És un cas molt particular, ja que la seva regulació ve determinada pels diferents Estats, trobant-se legalitzada a *Queensland* i *Victòria*, il·legalitzada als Estats de *South Austràlia* i *Tasmania*, i descriminalitzada però no legalitzada, a la resta del territori (*Australian Capital Territory*, *New South Wales*, *Northern Territory* i *Western Austràlia*). En aquest cas, i per l'estudi del reglamentarisme, em centraré en la ciutat de *Sydney*, i la legislació a l'Estat de *New South Wales*. El motiu de l'elecció és en considerar que en les ciutats més grans, és on es pot experimentar un major índex de prostitució, ja que potencialment existeixen més clients, al comptar amb una població superior.

La prostitució al carrer es va descriminalitzar amb el *Summary Offences Act, 1988*. Aquesta regulació limita l'activitat fora d'àrees no comercials, apartada d'esglésies, escoles, habitatges i hospitals. Les regulacions *Restricted Permisses Act, 1943*, i *Environmental Planning and Assessment Act, 1979*, juntament amb l'anterior, són les encarregades de regular l'activitat de la prostitució.

Tot i que a *New South Wales*, i en general a tot Austràlia, el proxenetisme no ha estat mai una activitat massa estesa, sí que s'encarreguen de tractar de prohibir-lo en els mateixos termes que en el cas espanyol, plantejat anteriorment. En l'article 15 del *Summary Offences Act 1988*, condemna textualment, al qui visqui dels beneficis de la prostitució. Un altre cop ens trobem davant regulacions massa genèriques, que són molt susceptibles d'interpretacions personals. Com indica Donovan, B. et al. (2012)⁴⁷, en aquest sentit tan general del plantejament, i sense acudir a jurisprudència, es podria fins i tot interpretar que prohibeix la prostitució, ja que qui exerceix la prostitució viu d'aquests beneficis. Però no només això, sinó que si aquesta persona tingués altres persones a càrrec seu com poden ser pares, parella, fills... també ells serien responsables criminals perquè es trobarien vivint dels beneficis de la prostitució.

Trobo que de vegades els legisladors es queden curts a l'hora de desenvolupar les normes, creant conceptes massa contradictoris o ambigus. En aquest sentit, no consten delictes imposats per tindre o gestionar bordells, però sí per proxenetisme (viure dels beneficis de la prostitució), per induir a persones a exercir la prostitució, o per exercir la prostitució sense llicència a salons de massatge o d'altres.

L'estudi desenvolupat per *Law and Sexworker Health (LASH)*⁴⁸,

47 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

48 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of

és un treball que se centra en l'estudi de la prostitució als bordells. Aquest estudi no ha trobat cap evidència de treballadors del sexe que hagin estat forçats a treballar dins de la prostitució als bordells, ni cap altre crim seriós patit. Tampoc a trobat aquest estudi, cap indicació de comportaments inadequats al lloc de treball, o corrupció per part dels responsables o oficials que han de controlar la legalitat dels bordells.

Amb un nombre d'entrevistats $n=201$, els hi van preguntar el motiu que havien tingut a l'hora d'escollir el seu lloc de treball, amb la possibilitat de respondre més d'una opció. Un 43,8% va respondre que per flexibilitat horària, un 36,8% pels encarregats del negoci i un 34,8% ho va fer per motius econòmics (guanyen més diners). A les possibles respostes "Vaig a on em manen" i "Perquè puc aconseguir drogues aquí", cap de les persones enquestades va marcar aquestes caselles. Aquesta prova pot servir per certificar el baix proxenetisme que existeix a *New South Wales*, i per desmentir el mite que associa equívocament, prostitució i drogoaddicció⁴⁹.

Em sembla molt destacable també, la mobilitat territorial que existeix dins de l'àmbit de la prostitució, i aquest estudi també fa referència a això. Destaquen que l'estada de mitja que es troben treballant en un mateix bordell és d'1'6 anys, i que un 2% dels treballadors del sexe que van ser-hi enquestats, diuen haver-se traslladat des d'altres Estats o països fins a *New South Wales*, per motius de la legislació en matèria de la prostitució. Aquesta dada ens indica no només que es produeix certa mobilitat en l'àmbit de la prostitució, sinó que també ens indica com els treballadors del sexe s'interessen a obtenir millores laborals i es preocupen per les seves

New outh Wales.

49 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New outh Wales.

condicions⁵⁰. Fet aquest últim, que considero quedava també provat quan contestaven els motius pels quals havien decidit treballar en un determinat bordell i no en un altre.

En aquests motius d'elecció, per al lloc del treball, també destacaven la flexibilitat horària i el salari. A l'estudi estimen que el salari mitjà que obtenen per hora és d'uns 150\$ amb un mínim de 50\$, i l'horari es troba al voltant de les 24 hores per setmana.

Si mirem el nombre de llicències donades per a prostíbuls a tot l'Estat de *New South Wales* i a la ciutat de Sydney des de l'any 2006, podem estipular que la ciutat de Sydney té gairebé el 54% del total de llicències atorgades a tot l'Estat. La totalitat de l'Estat compta amb 113 llicències de les quals 75 han estat donades pels Ajuntaments i 31 pels Tribunals. La diferencia de nombres (si sumem Ajuntaments i Tribunals, i ho comparem amb el total), ve donada perquè en ser-hi una gestió administrativa duta a terme pels Ajuntaments, alguns d'ells no compten en el registre amb la informació de qui ha atorgat la llicència. També es dona el cas de que no es té cap informació de 4 dels Ajuntaments, ja que no van donar resposta per a l'elaboració de l'estudi. Respecte a la ciutat de Sydney, de les 61 llicències atorgades, 48 les va fer l'Ajuntament i 13 van ser donades pels Tribunals. Com es pot observar, l'Ajuntament de Sydney dona un percentatge més alt de llicències sense necessitat d'acudir als Tribunals, que la resta d'Ajuntaments. Aquesta dada pot ser un indicatiu del fet que té menys prejudicis a l'hora de donar llicències que el còmput global de l'Estat. Tal com es comenta a l'estudi de Donovan, B. et al. (2012)⁵¹, existeix la possibilitat que s'estigui

50 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

51 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

bloquejant aquesta legislació des dels mateixos Ajuntaments, contraris a l'apertura de bordells a les seves jurisdiccions. Segons l'estudi, aquest fet pot vindre donat per raons populistes provocades per la por a la reacció local dels habitants i dels mitjans de comunicació, o per creences contràries i despectives cap als treballadors del sexe. Això considero que pot produir que en aquests territoris s'exerceixi la prostitució amb més riscos, causant una victimització en produir-se una desigualtat amb territoris confrontats. Aquesta hipòtesi que planteja l'estudi del bloqueig a la legislació, ve donada pel fet que 5 Ajuntaments no tinguin cap bordell legalitzat al seu territori, i 6 Ajuntaments tinguin algun bordell, però cap llicència hagi estat atorgada pel mateix Ajuntament, sinó que s'han obtingut únicament a través dels Tribunals.

Hi ha un altre tipus de llicència que pot atorgar-se des dels Ajuntaments, que seria l'autorització d'habitatges com a prostíbuls. Aquest tipus de llicència, hauria de complir una normativa com la dels bordells i varia d'un Ajuntament a un altre. Aquestes llicències només l'atorguen 4 Ajuntaments a tot l'Estat, entre ells el de Sydney.⁵²

Pel que fa a la localització dels bordells, el 67% dels bordells que s'han visitat en el citat estudi, pertanyen a àrees comercials o d'utilització mixta (habitatges i comerços).

Després d'analitzar la regulació i un estudi empíric, considero que aquesta regulació és bastant encertada cap als treballadors del sexe, amb dues mancances generals. La primera és l'escassa o nul·la regulació que es fa de la prostitució cap als treballadors del sexe que volen treballar per compte propi. En segon lloc, trobo que l'Estat hauria d'implicar-se més en la regulació i aplicació d'aquesta, deixant menys marge de competència als Ajuntaments. Com he apuntat, els

⁵² Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New outh Wales.

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

treballadors del sexe poden arribar a veure's discriminats pel fet de treballar en una part de l'Estat o en una altra, fet que estigmatitza la professió i pot causar més rebuig en les poblacions on es nega la llicència per a obrir bordells.

4. Models abolicionistes.

Aquests models són els que, sense prohibir la prostitució com a tal, volen acabar amb ella en entendre que atempta contra la dignitat i la igualtat de qui l'exerceix⁵³. Els països que opten per aquest model, es basen a condemnar el consum pel principi de protegir als treballadors del sexe, en considerar-los víctimes. Aquesta "protecció" la fan d'igual forma que amb els menors d'edat o els malalts mentals, traient-los la capacitat de decidir per si mateixos. Per això considero, que són uns models excessivament proteccionistes que el que acaben fent, és furtar drets als ciutadans al·legant que així els protegeixen.

El fet d'elegir el model de Suècia, és per la repercussió mediàtica que va comportar en el seu moment amb la seva implantació. A causa d'això, m'interessaria exposar quines són les seves característiques i les seves peculiaritats, si és que les té.

El neoabolicionisme de Suècia.

El model de Suècia ha aconseguit una forta repercussió mediàtica per certes peculiaritats, i sobretot en considerar-lo innovador.

Aquest model del neoabolicionisme es va instaurar l'any 1999, i tracta de protegir als treballadors del sexe, en considerar-los víctimes. El que condemna aquest model és el fet de sol·licitar els serveis sexuals, criminalitzant als clients⁵⁴. Aquest tipus de legislació punitiva cap als clients ja existia de forma bastant extensa arreu del

53 Hernández Oliver, B. (2007) *La prostitución, a debate en España*. Documentación Social, revista de estudios sociales y de sociología aplicada. Enero - marzo 2007, nº144: 75-89

54 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

món, amb la qual cosa no es pot considerar com un plantejament nou i revolucionari⁵⁵. El problema de criminalitzar la demanda, és que els treballadors del sexe han d'exposar-se a més riscos, com he dit anteriorment amb altres legislacions. Els treballadors del sexe hauran d'oferir els seus serveis a zones més amagades i ocultes, on no podran demanar socors a ningú si per desgràcia, els hi fos necessari⁵⁶. També s'exposaran a més risc, perquè les negociacions les hauran de fer més de pressa, ja que els clients no voldran exposar-se durant molt de temps a què els enxampi la policia i els sancioni. Aquesta situació no només empitjorarà les condicions econòmiques dels treballadors del sexe, sinó que també les condicions laborals, ja que hauran d'acceptar moltes vegades treballar sense protecció, causant un empitjorament també en el sistema sanitari del país⁵⁷.

El *Sex Purchase Act (2005:90)* que regula aquest model, va ser introduït per legislatius feministes que asseguraven que cap dona vendria sexe de forma voluntària, i entenien que la prostitució és una forma de violència contra les dones. Pel que fa a la polèmica de la definició i el significat de la paraula voluntarietat, ja ha estat objecte de tractament en aquest treball. També és una característica de la concepció abolicionista, la visió de la prostitució com una activitat duta a terme fonamentalment per dones⁵⁸. En aquest sentit,

55 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

56 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales

57 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

58 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

asseguren de manera rotunda que cap dona vendria sexe voluntàriament, i argumenten que la prostitució és una forma de violència dels homes contra les dones⁵⁹. Segons les dades de *Hetaira*, col·lectiu pro drets humans dels treballadors del sexe, i tal com exposa la seva cofundadora Cristina Garizabal⁶⁰, apunten al fet que el 85% de les dones que exerceixen la prostitució als carrers de Madrid, ho fan de forma voluntària. I justament en aquest plantejament refutat per les dades aportades, és on diuen que radica la innovació d'aquest model.

Considero que l'aplicació d'aquest model, implica l'aïllament social i una major vulnerabilitat a la qual es veuen exposats els treballadors del sexe. Atenent a les diverses lleis que regulen aquest model, es prohibeixen els bordells, llogar apartaments o habitacions amb el fi d'exercir la prostitució, ajudar a trobar clients, treballar protegint a treballadors del sexe, o permetre la publicitat de treballadors del sexe. Amb tot això queda clar l'aïllament que produeix el model en els treballadors del sexe, ja que ni entre ells mateixos es poden ajudar o es veurien exposats a cometre una d'aquestes infraccions.⁶¹

L'estudi *Swedish Government Report SOU 2010:49* del 2010, estipula que s'ha produït una reducció de la prostitució al carrer d'entre un 50% i un 75%. Cal dir que aquest model, tot i les dades que presenta l'estudi, no ha acabat de cap manera amb la prostitució

59 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

60 No he aconseguit l'estudi amb les dades oficials, i només compto amb l'exposició de dades aportades per Garizabal, C. (2006) *Mujeres inmigrantes y prostitución*. Paper presentat dintre de la V Jornades d'Immigració. Conil de la Frontera 28-30 setembre 2006.

61 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

com pretén, sinó que el que ha aconseguit és amagar als treballadors del sexe en pisos, bordells o àrees ocultes sense massa vigilància⁶².

Si mirem el comportament dels clients, són nombrosos els estudis que han assegurat que la nova legislació no ha aturat als clients, i continuen amb el mateix comportament que abans de la prohibició. Els autors Dodillet, S. i Östergren, P. (2011), exposen al seu treball de recerca com, tant les entrevistes fetes pel *Board of Health and Welfare*, com els projectes d'investigació del NIKK (Informació Nòrdica sobre Gènere), el del *Prostitution Knowledge Center en Malmö* i el del RFSL (Federació Sueca pels Drets de Lesbianes, Gays, Bisexuals i Transexuals), apunten al fet que l'actitud dels clients cap a la sol·licitud de serveis sexuals, no ha canviat amb l'aplicació del nou marc legislatiu.

Respecte al benefici que aporta aquesta nova legislació a les dones (en considerar-les a elles com les víctimes principals de la prostitució), hi ha estudis com els de Dodillet, S. i Östergren, P. (2011)⁶³, que posen en qüestió aquest plantejament en la mateixa línia que jo he apuntat sobre l'estigmatització que pateixen i la pèrdua de drets.

En definitiva, considero que aquest model té poc d'innovador i molt de repressiu. Es vulnerabilitza als treballadors, i s'estigmatitza als clients als quals se'ls considera criminals, i davant de la sospita del fet que siguin usuaris d'aquest tipus de serveis, es veuen forçats a canviar de feina i de domicili, per l'estigmatització que això representa⁶⁴.

62 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

63 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

64 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed*

Al meu entendre, fins i tot la mateixa qualificació de víctimes cap als treballadors de qualsevol sector, ja representa una estigmatització directa cap al col·lectiu, però molt més si ve des del teu propi Govern. Considero que és una desqualificació cap als treballadors del sexe, als quals tracta com a ciutadans de segona, no només no reconeixent-los el seu ofici, sinó que a més els treu la potestat de decidir a què volen dedicar-se. En la meva opinió ha de ser una elecció personal i lliure, el fet de decidir a què et dediques, ja que com vaig apuntar a la introducció, la legislació no es troba per a donar lliçons de moralitat, sinó per fer justícia atorgant drets als ciutadans i protegir-los, donant deures a la resta. Amb aquest plantejament inicial que fa, no permet als ciutadans decidir què és una feina digna i quina no ho és, quan en realitat l'Administració hauria de ser-hi per defensar els drets i llibertats dels seus ciutadans donant-los opció d'elegir com volen guanyar-se la vida.

Altres aspectes que també em resulta preocupant, no només per l'estigmatització que suposa cap als treballadors del sexe, sinó pel que comporta al col·lectiu de dones en general, i especialment les víctimes de violència de gènere, és la consideració de la prostitució com una forma de violència dels homes contra les dones⁶⁵. Si aquest fos el cas, i des del posicionament del legislador és l'enfocament que se li vol donar a la prostitució, el fet de condemnar amb multes econòmiques la violència de gènere em sembla una mesura insuficient, però que potser justifica el fet de per què Suècia és el tercer país de la Unió Europea, amb major percentatge de víctimes de

Success and Documented Effects. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

⁶⁵ Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso
violència cap a les dones⁶⁶, si a tots els que considera agressors de
violència de gènere els penalitza d'igual forma.

66 European Union Agency for Fundamental Rights (2012) *Violence against women survey*

5. Models prohibicionistes.

El model prohibicionista és també conegut com a model criminalitzador, ja que el seu plantejament es basa a criminalitzar totalment l'activitat de la prostitució fent responsables als treballadors del sexe⁶⁷. Aquest model de tall tradicional, té un apropament moralista cap a l'activitat de la prostitució, on pretén protegir a la població general d'aquest mal⁶⁸. És el tipus legislatiu més comú arreu del món⁶⁹. Es considera que aquest model, ve lligat a la religiositat i la moralitat típica occidental⁷⁰. Dins de l'estudi comparatiu de Morishima, A. (2008), s'indica que el Japó va ser-hi un país sexualment liberal en el tema de la prostitució, fins que els europeus a finals del segle XIX i principis del XX, van introduir els valors sexuals occidentals basats en el Cristianisme. La pràctica de la monogàmia i les relacions sexuals només dintre del matrimoni, van acabar per desplaçar la prostitució a ser-hi una activitat vergonyosa, repudiada i marginal, amb les conseqüències directes que això comporta cap als treballadors del sexe. En aquest context, i després de la Segona Guerra Mundial, el Japó va legislar lleis anti-prostitució.

Tot i aquest posicionament tan radical en contra de la prostitució, no existeixen evidències que provin que aquest model redueixi l'existència de la prostitució. En aquest sentit, tenim l'exemple de la Xina que exposen Donovan, B. et al. (2012)⁷¹, on

67 Lastra Lastra, J.M. (2011) *Reseña bibliográfica de Poyatos i Matas, G. (2009) La prostitución como trabajo autónomo*. Revista Latinoamericana de Derecho Social. Núm. 14, enero-junio de 2012, pp. 251-257

68 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

69 Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

70 Morishima, A. (2008) *Comparative studies on sex workers in Japan, Australia and New Zealand: The way to unionisation of sex workers*. The Otemon Journal of Australian Studies, vol. 34, pp. 55–65, 2008

71 Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

50.000 treballadors del sexe són empresonats cada any, pel que ells descriuen com una "re-educació", de dos anys de durada. La Xina no és un país que es caracteritzi per respectar els drets humans⁷² i, tot i aquesta condemna tan dura per als treballadors del sexe, presenten una taxa de reincidència molt elevada segons l'estudi mencionat. Aquest fet, considero que dóna consistència a la hipòtesi, de què la prohibició no acaba amb la prostitució.

A continuació, analitzaré aquest model des de la legislació dels Estats Units. El motiu d'aquesta elecció, és perquè dintre dels països considerats com occidentals, el model dels Estats Units en matèria de prostitució el considero un model més fortament posicionat dintre del prohibicionisme. A més, és un país on es fan molts estudis i pot aportar més dades de les conseqüències que aporta la prohibició de la prostitució per als treballadors del sexe. El problema que he trobat, és que en ser-hi prohibida, tant la prostitució com l'esclavisme sexual i el tràfic humà són el mateix legislativament i administrativament parlant. Ho tracten com activitats il·legals i clandestines, creant en la societat la consciència que prostitució és el mateix que esclavisme sexual o tràfic humà.

Els Estats Units.

El model dels Estats Units, ve regulat per la llei federal *White-Slave Traffic Act*, més conegut com la Llei *Mann* gràcies al seu precursor, el congressista James Robert Mann. Es basa a criminalitzar la prostitució, fet que provoca una major precarietat en la situació dels treballadors del sexe⁷³, sumat a una major estigmatització i

72 Vergalito, E. (2001) *Derechos Humanos en China: un análisis exploratorio del discurso oficial reciente*. Asociación Latinoamericana de Estudios de Asia y África, XIII Congreso Internacional de ALADAA.

73 Villacampa Estiarte, C. i Torres Rosell N. (2013) *Políticas criminalizadoras de la prostitución en España: Efectos sobre las trabajadoras sexuales*. Revista electrónica de ciencia penal y criminología, nº 15, 2013

victimització institucional de la prostitució, comportant també un augment de la despesa pública⁷⁴. Estudis fets per al mateix Institut Nacional de Justícia als Estats Units⁷⁵, qualifica la prostitució com a un "esdeveniment negatiu" que cal evitar, justificant així prendre totes les mesures necessàries per posar fi a la prostitució.

El que es produeix aquí, és un error de conceptes en confondre prostitució amb esclavisme sexual, i que fins i tot a Espanya, amb un model reglamentatiu més obert, la jurisprudència ha agut de pronunciar-se a aquest respecte⁷⁶. L'objectiu de les seves polítiques, és acabar amb les organitzacions criminals que trafiquen amb persones i amb l'esclavisme sexual. Tot i això, les polítiques que duen a terme no van encaminades cap al crim organitzat, sinó contra els seus propis ciutadans tal com s'apunta a Shively, M. et al. (2012)⁷⁷. Aquest mateix treball també justifica que les seves polítiques no es basin en el crim organitzat, en considerar que resulta poc efectiu i que això igualment no previndria o reduiria l'aparició de l'explotació sexual. Consideren que les polítiques dirigides contra el crim organitzat tenen una efectivitat molt reduïda i limitada en el temps, i a més, aquest tipus de mesures apunten que el que fa, és desplaçar la prostitució cap a altres ubicacions, però no acaba amb ella⁷⁸.

Tractant de ser economistes i fer estudis de mercat, molts oficials dels cossos i forces de seguretat, i els mateixos autors de

74 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

75 Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

76 Audiència Provincial de Girona (Secció 3^a) Sentència núm. 118-2012 d'1 març

77 Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

78 Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

l'estudi (Shively, M. et al., 2012), asseguren que on no n'hi ha demanda, no pot haver-hi oferta. Segons aquest principi que resulta tan obvi tracten d'acabar amb la prostitució. Sense ser-hi economista, considero que molts cops on no existeix un mercat, es crea el desig o la necessitat d'aquest bé, i a partir d'aquesta necessitat creada s'ofereixen productes (Guardant distàncies entre l'oferiment de productes materials, i l'oferiment de serveis en què consisteix la prostitució). Considero que no és cert que sempre ha d'existir primer una demanda, per després crear l'oferta. En temes de prostitució, és fàcil trobar persones buscant sexe a àrees on no n'hi ha prostitució, com discoteques o pubs. Així que en termes econòmics podríem dir que existeix una demanda, hagi o no hagi oferta.

L'estudi de Shively, M. et al., (2012) dóna dades de l'efectivitat del seu model, i cita exemples com *San Francisco*, on la seva escola contra proxenetes ha aconseguit reduir la reincidència en un 40%, i asseguren que la prostitució es va reduir en un 75% a *Jersey city*. Considero que l'exemple de *San Francisco* d'acabar amb la reincidència de proxenetes és possible que s'hagi produït, però també existeix la possibilitat que aquesta problemàtica s'hagi traslladat a altres ubicacions limítrofes, és un fet que no he pogut corroborar per no trobar estudis relacionats. De totes maneres, l'estudi no diu que s'hagi produït una disminució de la prostitució. On sí ho diu, és a l'exemple de *Jersey city*, on assegura haver reduït la prostitució en un 75%. Amb polítiques tan repressives com les que s'utilitzen, és normal que els treballadors del sexe hagin de canviar la seva ubicació, o treballar a bordells o a pisos amb pitjors condicions i més riscos, però això no vol dir que s'hagi reduït la prostitució, sinó que es fa d'una forma menys visible.⁷⁹

⁷⁹ Swedish Institute (2010) *The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999-2008*. Selected extracts of the Swedish Government Report SOU 2010:49 del 2010

Aquesta prohibició, considero que pot fomentar l'odi de la ciutadania cap als treballadors del sexe, ja que els pot identificar com delinqüents que incompleixen la llei. En aquest sentit, es podria entendre que augmenti la precarietat dels treballadors del sexe, convertint la prostitució en una activitat més marginal. Polícies com les de *St. Petersburg a Florida*, o *Raleigh a North Carolina*, apunten al fet que han reduït el nombre de trucades rebudes en un 24% i 38% respectivament, d'ençà que es duen a terme mesures de detenció i humiliació cap als proxenetes. Arribats a aquest punt, considero necessari passar a explicar alguns dels tipus de mesures que es duen a terme per entendre millor aquestes polítiques de detenció i humiliació.

Segons el *National Assessment Data Collection*, algunes de les sancions legislatives que es duen a terme per acabar amb la prostitució a força de terminar amb la clientela són: Publicar les dades personals i fotos dels ofensors (clients i proxenetes), es fa a *Baton Rouge (LA)*, *Chicago (IL)* i *New York (NY)*; escriure cartes als domicilis on es troben enregistrats els vehicles que es troben per les àrees de prostitució (clients i proxenetes), es fa a *Arlington (TX)*, *Raleigh (NC)* i *Worcester (MA)*; o suspendre la llicència de conduir, per participar o cometre un delicte (la prostitució) dins del teu cotxe, mesura que es duu a terme en *Anchorage (AK)* *Cincinnati (OH)* i *Springfield (IL)*; Prohibició d'apropar-se a àrees on es coneix que existeix prostitució, mesura coneguda com a "SOAP", es duu a terme en *Everett (WA)*, *Fort Lauderdale (FL)* i *Knoxville (TN)*. Aquest són només algunes de les mesures que es duen a terme, entre moltes altres.

Bàsicament existeixen 12 tipus diferents de legislacions per "re-educar" o per intervenir legalment als Estats Units. Considero que és una tàctica massa repressiva, que utilitza la por dels seus propis

ciutadans, per a ocultar la seva carència legislativa per acabar amb un problema com és el tràfic humà i l'esclavisme sexual. A partir d'aquesta por induïda, pot introduir mesures repressives que fan perdre drets als seus propis ciutadans.

L'estudi de Shively, M. et al. (2012)⁸⁰ assenyala que les enquestes mostren com el percentatge d'homes que ha acudit als serveis de la prostitució algun cop a la seva vida, està en la mitjana d'Europa i Austràlia. Mostra aquesta dada com un fet positiu, però considero que el que en veritat es pot extreure d'aquest resultat, és que aquest sistema no té cap efecte en els consumidors de prostitució. La pitjor part, és que on sí que té efecte, és en les condicions i la situació personal dels treballadors del sexe⁸¹.

Em sembla sorprenent, com els mateixos ciutadans dels Estats Units defenses aquest model, tenint en compte la retallada de drets que comporta. Com a exemple d'això, i de l'estigmatització que han de patir totes les persones que es vegin relacionades de cap forma amb la prostitució, em sembla adequat citar els dos tipus de cartes que s'envien als propietaris dels cotxes que es troben vagant a la zona on acostumen a exercir els treballadors del sexe⁸². El primer tipus diu: "Estimat proxeneta, no ets benvingut a la nostra comunitat". El segon tipus diu "Estimat proxeneta, la teva matrícula ha quedat enregistrada. Cordialment, el teu veïnat". Tant aquesta mesura, com la de publicar les dades personals i fotos dels

80 Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

81 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Políticas de criminalización de la prostitución: Análisis crítico de su fundamentación y resultados*. Revista de Derecho Penal y Criminología, 3a Època, nº7 (gener de 2012), pàgs. 81-142; Villacampa Estiarte, C. i Torres Rosell N. (2013) *Políticas criminalizadoras de la prostitución en España: Efectos sobre las trabajadoras sexuales*. Revista electrònica de ciencia penal y criminología, nº 15, 2013

82 Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

proxenetes i clients, considero que vulneren la llibertat de circulació, i no respecten ni la privacitat dels individus, ni la presumpció d'innocència.

Com s'ha pogut exposar, aquest model prohibicionista no acaba amb la prostitució, però sí que condemna als treballadors del sexe a una major marginació. Trobo que és la legislació menys adequada possible, i entenc que facilita que es produeixin altres crims derivats de la prostitució. Faig aquesta consideració en entendre que al perseguir als treballadors del sexe, aconseguen que molts d'ells decideixen desenvolupar altres activitats. Aquest moviment de treballadors cap a altres àrees professionals, deixa un major volum de mercat perquè les organitzacions criminals desenvolupin les seves activitats de tràfic humà i esclavisme sexual.

6. Models regulacionistes.

Aquest model entén la prostitució com una activitat econòmica, que les persones utilitzen per a guanyar-se la vida⁸³. En aquest sentit, és el Govern de l'Estat qui regula aquesta activitat econòmica de forma general, dotant-lo de drets i deures, i permetent als treballadors del sexe agrupar-se en sindicats, el que els aporta major protecció i defensa dels seus drets⁸⁴. És un model que, segons paraules d'Aragó i Gassiot, M. (Desembre 2009)⁸⁵, interpreta que els problemes bàsics patits pels treballadors del sexe, es produeixen com a conseqüència de l'estigmatització social i d'una concepció religiosa o moral superada.

Dintre d'aquest model analitzaré un altre Estat d' Austràlia, per tal de poder fer una comparació més directa, i podem comparar dues legislacions diferents de prostitució, dins d'un mateix context històric, social i cultural. A continuació s'utilitzarà la legislació de l'Estat de Victòria com a objecte d'estudi del model regulacionista.

Austràlia (Estat de Victòria).

Com ja he comentat abans, el cas d'Austràlia és trobar dins del model reglamentarista, però en aquest cas em centraré en la ciutat de Melbourne, i la legislació a l'estat de Victòria (on es troba legalitzada seguint un model regulacionista). El motiu que hi hagi escollit aquesta legislació, és en considerar personalment que el model menys victimitzador potser és el model regulacionista, i

83 Lastra Lastra, J.M. (2011) *Reseña bibliográfica de Poyatos i Matas, G. (2009) La prostitución como trabajo autónomo*. Revista Latinoamericana de Derecho Social. Núm. 14, enero-junio de 2012, pp. 251-257

84 Morishima, A. (2008) *Comparative studies on sex workers in Japan, Australia and New Zealand: The way to unionisation of sex workers*. The Otemon Journal of Australian Studies, vol. 34, pp. 55–65, 2008

85 Aragó i Gassiot, M (Desembre 2009) *Opció abolicionista: una societat sense prostitució és possible*. Jornada Col·legi d'Advocats de Barcelona.

m'agradaria contrastar-lo com he dit anteriorment, amb un Estat amb situació similar però diferent legislació, com seria el cas del model reglamentarista de l'Estat de *New South Wales*.

La principal legislació que regula l'Estat de Victòria és el *Prostitution Control Act 1994 (Vic.)*. Aquesta legislació s'autodefineix com a proteccionista per als treballadors del sexe, la comunitat i els infants.

L'Estat de Victòria tracta de donar visibilitat al marc de treball dels treballadors del sexe, a partir de regular la seva situació laboral mitjançant dos requeriments. En aquest sentit, existeix un registre dels treballadors del sexe per compte propi, expedit oficialment pel *Business Licensing Authority (BLA)*, com a primer requeriment per exercir la prostitució legalment a Victòria. Aquesta Administració, la BLA, expedeix una llicència que habilita als treballadors del sexe per a autogestionar-se laboralment com seria en el cas dels autònoms⁸⁶. Aquesta regulació no es troba exempta de crítiques per part dels treballadors del sexe. Asseguren que els beneficis de treballar dins del marc legal són mínims, i els inconvenients són massa elevats. Hem de tindre en consideració que molts dels treballadors del sexe, ho fan com a segona feina i compaginen un treball diari amb la prostitució a la nit o els caps de setmana⁸⁷. L'estudi d'Ham, J. i Gerard, A. (2013), mostra també altra característica dels treballadors del sexe, i és que en molts casos es mouen dins d'un territori. Al cas d'Austràlia, apunten que resulta més complicat en existir diferents regulacions i en alguns Estats no és legal, tal com he comentat abans. En aquest sentit, en registrar-se al BLA com a treballadors del sexe per obtenir la llicència, queda constància d'on es troben, i de

86 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* *Criminology and Criminal Justice* July 2014 14: 298-313

87 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* *Criminology and Criminal Justice* July 2014 14: 298-313

l'ocupació d'aquests treballadors del sexe. Aquest fet els pot repercutir negativament, ja que si desitgen moure's a altres països, els pot ser-hi denegada la visa si descobreixen que es dediquen a la prostitució⁸⁸. Aquest fet considero personalment que ja causa una estigmatització, i produeix més vulnerabilitat als treballadors del sexe, ja que els obliga a treballar en la clandestinitat, o exposar-se a futurs impediments de mobilitat, a causa del seu passat en la prostitució. Alguns treballadors del sexe⁸⁹, es queixen també de la desigualtat de tracte que reben amb respecte d'altres professions, com els treballadors dels serveis socials, que no els hi cal cap llicència per exercir legalment.

L'altre requeriment per als treballadors del sexe a l'estat de Victòria té a veure amb la seguretat de la seva salut. Amb el fi de controlar la transmissió de malalties de transmissió sexual, s'obliga per llei a obtenir un certificat mèdic cada sis setmanes i sotmetre's a proves mensuals i anàlisis de sang trimestrals. Uns exàmens massa exhaustius, tenint en compte la baixa taxa de casos de malalties de transmissió sexuals en treballadors del sexe, comparat amb la població general que exposen al seu estudi Ham, J. i Gerard, A., (2013). Aquests controls tan regulars tenen un elevat cost econòmic per als treballadors del sexe i per al sistema sanitari, a més de causar un col·lapse al sistema de salut. Són uns requeriments que exigeixen als treballadors del sexe estar contínuament acudint als metges per complir amb la legislació, fet que pot provocar que molts dels treballadors del sexe desisteixin de treballar legalment per treballar de forma clandestina.⁹⁰ Amb això entenc que es pot provocar l'efecte

88 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 298-313

89 Jacquie, treballadora sexual per compte propi, a l'estudi de Ham, J. and Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 303

90 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 303

contrari al que busca aquesta regulació, ja que els treballadors del sexe que decidissin treballar de forma clandestina, tindrien més exposició a situacions favorables per a la transmissió de malalties sexuals, i menys cura de la seva salut. Però aquesta regulació presenta a més altre tipus d'estigmatització als treballadors del sexe amb respecte d'altres professionals, tal com ocorria també amb l'altre requeriment. En aquest cas, altres professionals que poden estar més exposats a malalties venèries, com poden ser els professionals de la sanitat, no se'ls requereixen tantes mesures de control, proves i certificats, per poder exercir⁹¹. El dany d'aquesta legislació va més enllà encara, ja que en requerir tants controls mèdics, als ulls de la resta de la població s'entén que els treballadors del sexe són malalts,⁹² amb l'estigmatització que això els hi pot comportar, no tan sols laboralment, sinó en l'àmbit personal, agreujant l'aïllament que acostumen a patir.

91 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 303

92 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 303

7. Conclusions.

Deia al començament, que la prostitució és una activitat econòmica que produeix beneficis, i com a tal, considero que hauríem de fer tot el possible no només per permetre, sinó obligar a cotitzar per aquesta activitat dins d'un marc laboral legal, dotant als seus treballadors de tots els drets amb els quals compten la resta de treballadors. Sembla clar que el primordial hauria de ser dotar de drets als treballadors del sexe per a millorar les seves condicions, no només laborals, sinó també socials.

Amb això no dic que la prostitució hagi d'estar-hi permesa a qualsevol lloc, però quan hi ha un problema de convivència social als espais públics, no sempre es prenen les mateixes decisions, sinó que en altres casos es donen solucions alternatives, cosa que no succeeix amb la prostitució. Exemples d'aquests conflictes de convivència i ús de l'espai públic, els hem patit amb els *graffitis* o beure alcohol als espais públics (acte conegut com a *botelló*). En aquest sentit, podem veure com sorgeix la creativitat regulativa de les ordenances municipals que habiliten espais per a realitzar aquestes activitats a les ciutats, dintre d'un marc legal que fomenti la convivència i l'ús de l'espai públic, en comptes de fomentar l'exclusió social de part de la població.

Un punt preocupant i que dificulta l'estudi de la matèria, és el relatiu a l'obtenció de dades i la seva interpretació. Alguns estudis he pogut apuntar com per una tergiversació d'un terme, aporten unes dades massa alarmants⁹³. Altres aporten dades amb poca rigorositat, com és l'estudi de Bindel, J. i Kelly, L. (2003)⁹⁴, en el qual d'una forma

93 Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbo, S., Spiwak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*

94 Bindel, J. i Kelly, L. (2003) *A Critical Examination of Responses to Prostitution in Four Countries: Victoria, Australia; Ireland; the Netherlands; and Sweden*. Child and Woman Abuse Studies Unit, London Metropolitan University.

massa subjectiva comparen el nombre de prostitutes a diferents Estats analitzats dintre de l'estudi, per criticar que les polítiques menys punitives fomenten l'augment de treballadors del sexe. No entraré a discutir i criticar, el fet que aquest estudi només faci una aproximació a la prostitució des del punt de vista de la marginalitat de l'esclavisme sexual femení. Així que deixant aquest fet de banda, dins de l'estudi trobem una taula en la qual es realitza una aproximació feta per part dels autors, que dupliquen les dades aportades oficialment. Indiquen que el nombre de prostitutes a l'Estat de Victòria (Austràlia), és de 10.000 persones (les dades oficials que van agafar, són de l'any 1994 i indicaven 5.000 treballadors del sexe a tot l'Estat). En contraposició, posen a Irlanda amb un model reglamentarista, i amb només 600 persones exercint la prostitució. Gran diferència entre un i l'altre i si no mirem més enllà, sembla que les restriccions i la persecució punitiva a la prostitució facin que aquesta activitat es redueixi. El problema bé quan llegeixes els aclariments que, on a més d'explicar com han fet un càlcul per estimar les dades pel cas de Victòria, diuen que a les dades d'Irlanda només s'han tingut en compte les de la ciutat de Dublín. Entenc la dificultat de posar unes dades reals per la situació de clandestinitat i estigmatització en la qual es troba la prostitució⁹⁵, i això dificulta més l'estudi de la situació real dels treballadors del sexe, així com l'estudi dels beneficis i perjudicis que aporta cada tipus de model legislatiu. Tot i això, considero que els models amb una major reglamentació o regulació, presenten una major facilitat per a l'obtenció de dades properes a la realitat, que els models més prohibicionistes o abolicionistes.

Situar la prostitució en un marc d'il·legalitat o desnormalització, pot ser una de les raons de l'alt nombre d'atacs patit

95 Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?*. València. Tirant lo Blanch.

per treballadors del sexe mentre desenvolupen la seva activitat laboral. Davant una situació laboral no regularitzada, no tenen el poder per denunciar altres situacions il·legals que pateixen.

Com hem pogut veure, fins i tot els marcs que tracten de reduir el dany i protegir als treballadors del sexe, causen dany per si mateixos i ajuden a l'estigmatització d'aquesta activitat laboral. Considero que és important fomentar programes socials i agrupacions que donin suport als treballadors del sexe, i així aconseguixin evitar l'aïllament que pateixen, ja sigui com a conseqüència de la legislació, o per l'estigma social que causa treballar en aquest àmbit laboral.

Tal com apunten Ham, J. i Gerard, A. (2013)⁹⁶, considero més beneficiós centrar-nos en el context que vulnerabilitza als treballadors del sexe, abans que centrar-nos en la vulnerabilitat que pateixen actualment els treballadors del sexe. Aquesta vulnerabilitat que pateixen avui, està en part fomentada per legislacions contràries als drets humans, amb la qual cosa, si ens fixem més en canviar el marc legal que els fa vulnerables, no només reduïrem directament la seva vulnerabilitat, sinó que a més es facilitarà la seva integració dins de l'entramat social que els envolta.

Per tal d'obrir la porta a la regularització de la prostitució, considero que el primer que caldria fer és separar la prostitució del tràfic de persones, ja que són dos conceptes totalment diferents. La majoria de les legislacions, si no totes, posen l'èmfasi en prevenir el tràfic de persones quan tracten de regular la prostitució. Per acabar amb el tràfic de persones, s'ha de lluitar contra les màfies i organitzacions criminals implicades en el tràfic. Regulant la prostitució amb l'objectiu d'acabar amb les màfies, està causant una estigmatització als treballadors del sexe, a més de fer-los

96 Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 298-313

responsables directament del tràfic humà. Si des de les Administracions prohibeixen l'exercici de la prostitució, molts ciutadans (treballadors del sexe) voldran evitar exposar-se a possibles sancions, i no exerciran aquesta activitat. Aquest fet afavoreix a les organitzacions criminals que actuen fora de la llei, ja que els interessa que la prostitució no es regularitzi. Si l'exercici de la prostitució no es regularitza d'alguna forma i no s'aconsegueix que es vegi com una activitat econòmica més, es pot produir aquest descens de treballadors, facilitant a les màfies un major volum de mercat.

Un fet que també considero important de destacar, és que resulta més important l'acte de com s'apliquen les normes, que la norma en si mateixa. He vist molts models iguals o amb similituds a l'hora de reglamentar-los, però amb diferències pràctiques a l'hora de posar-los en funcionament, i això produeix resultats molt diferents. El que vull dir amb això, és que per a una mateixa norma, l'aplicació que fa l'Administració d'aquesta norma pot causar que la norma en si, causi més o menys efecte i que millori o que empitjori la situació que es vol corregir. Des de cossos policials que davant una normativa prohibicionista van a caçar treballadors del sexe, fins a altres que tenen una actitud més passiva, i que sense deixar de fer la seva feina no organitzen una persecució. O des d'una Administració com la de *South New Wales*, a Austràlia, que davant una regulació per donar permisos als bordells, s'encarrega de què el màxim nombre d'ells tinguin aquesta llicència, fins a Administracions com la de Catalunya que crea la llei de les llicències, però no arriba a posar-la en marxa de forma efectiva, deixant-la en l'oblit.

D'altra banda, al llarg d'aquesta recerca documental, he tingut l'oportunitat de desmuntar certs mites i de trobar la raó de per què alguns existeixen. Un mite molt extens és el fet de creure que la prohibició aconsegueix l'extinció del problema, quan en realitat és tot

el contrari. En el cas de la prostitució, algunes legislacions basades en el model prohibicionista, volen acabar amb el tràfic de persones amb finalitats d'esclavisme sexual. El que aconseguen amb aquest model, en canvi, és que les màfies i les organitzacions criminals tinguin un major volum de mercat, com he apuntat, amb el que es fomenta el tràfic de persones i l'esclavisme sexual.

Continuant amb els mites que cal enterrar, tal com va provar l'estudi *Law and Sexworker Health (LASH)*⁹⁷, i com vaig apuntar a la regulació de *New South Wales* (Austràlia), la vinculació entre prostitució i drogoaddicció no té cap fonament. Crec que aquest mite pot vindre de confondre prostitució amb esclavisme sexual, on si és més probable que droguin als esclaus sexuals per poder sotmetre'ls millor a la voluntat dels seus captors, creant-los l'addicció, o que els mateixos esclaus sexuals per escapar de la realitat a la qual es troben sotmesos es vegin condicionats a drogar-se. El cas de persones drogoaddictes, que es prostitueixin per aconseguir diners i poder pagar-se les drogues, crec que pot produir-se més en països més prohibicionistes, ja que en trobar-se fora de la llei i en situació de marginació per culpa de la droga, i no haver-hi cap requisit per a exercir la prostitució els hi seria més fàcil exercir-la. Tot i això, considero que seria interessant realitzar un estudi comparatiu de la relació entre prostitució i drogoaddicció, a través dels diferents models legislatius existents per conèixer l'abast d'aquest fenomen.

També considero necessari, si es vol reduir la vulnerabilitat i estigmatització patida pels treballadors del sexe, la creació d'associacions i especialment sindicats, involucrats en la protecció dels drets dels treballadors d'aquest sector. A partir d'aquestes associacions i sindicats, s'aconseguiria una millora de les condicions

⁹⁷ Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

laborals dels treballadors del sexe, reduint així la precarietat a la qual es troben sotmesos. Aquestes associacions s'encarregarien de defensar els drets humans i laborals dels treballadors del sexe, alhora que salvaguardarien la salut dels treballadors, i de la població general.

Per concloure, m'agradaria exposar l'heterogeneïtat que existeix dins dels diferents models legislatius per a la prostitució. Dins d'un mateix model, es poden ajuntar Estats amb polítiques molt diferents, cadascuna fent una interpretació pròpia del que considera més adequat. També pot haver-hi Estats que creen conflictivitat a l'hora d'emmarcar-los dins d'un model o un altre, ja que mostren una línia de treball massa borrosa i no terminen de posicionar-se. Aquesta heterogeneïtat, considero que ve donada pel fet que a l'hora de regular aquesta activitat, no només es té en compte l'activitat en si, sinó que també rep una forta influència de la pressió social, així com de la moralitat i creences pròpies de la societat on es desenvolupa. En aquest sentit, superar aquesta barrera i atrevir-se a innovar pot resultar fonamental a l'hora d'aconseguir polítiques més justes per als treballadors del sexe, que ajudin a integrar la seva professió a les societats contemporànies.

Bibliografia:

- Audiència Provincial de Girona (Secció 3^a) Sentència núm. 118-2012 d'1 març.
- Aragó i Gassiot, M (Desembre 2009) *Opció abolicionista: una societat sense prostitució és possible*. Jornada Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- Araño, I. (2015) *Aumenta un 40% el número de afiliados a la Cooperativa Sealeer de trabajadores del sexo*. Article del Periodico de Ibiza del 28 de juny del 2015. Recuperat de: <http://periodicodeibiza.es/pitiusas/local/2015/06/28/155328/aumenta-numero-afiliados-cooperativa-sealeer-trabajadores-del-sexo.html>
- Bindel, J. i Kelly, L. (2003) *A Critical Examination of Responses to Prostitution in Four Countries: Victoria, Australia; Ireland; the Netherlands; and Sweden*. Child and Woman Abuse Studies Unit, London Metropolitan University.
- Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques (2009) Espanya. Recuperat de: <http://www.cnae.com.es/lista-actividades.php>
- De la Mata Barranco, N.J. (9 de febrer de 2016) *Tratamiento penal de la prostitución: neoabolicionismo o regulación*. Almacen de derecho. Recuperat de: <http://almacenedderecho.org/tratamiento-penal-de-la-prostitucion-neoabolicionismo-o-regulacion/>
- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 3935 (2003) *ORDRE PRE/335/2003, de 14 de juliol, per la qual s'aprova l'ordenança municipal tipus sobre els locals de pública concurrència on s'exerceix la prostitució*.
- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 5786 (2010) *DECRET 112/2010, de 31 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament d'espectacles públics i activitats recreatives*.

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6030 (2011) *ORDRE INT/358/2011, de 19 de desembre, per la qual es regulen els horaris dels establiments oberts al públic, dels espectacles públics i de les activitats recreatives sotmesos a la Llei 11/2009, del 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i de les activitats recreatives, i al seu Reglament.*

- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6035 (2011) *Llei 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa*

- Dodillet, S. i Östergren, P. (2011) *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. Treball presentat a la conferència Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague, March 3 and 4, 2011

- Donovan, B. et al. (2012) *The Sex Industry in New South Wales: A report to the NSW Ministry of Health*. The Kirby institute, Faculty of Medicine. University of New South Wales.

- European Union Agency for Fundamental Rights (2012) *Violence against women survey*. Recuperat de: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey>

- García, J. (13 de març de 2007) Sólo 24 locales tienen permiso para ejercer la prostitución en Barcelona. Diari El País. Recuperat de: http://elpais.com/diario/2007/03/13/catalunya/1173751652_850215.html

- Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbo, S., Spivak, F., Reyes, M.E., Alvarez, D. i Sezgin, U. (2003) *Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder*. Journal of Trauma Practice Vol.:2 Issue:3/4 2003 33-74

- Finkel R. i Finkel M.L. (2014) *The 'dirty downside' of global sporting*

- 20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso
events: focus on human trafficking for sexual exploitation. Public Health. 2015 Jan;129(1):17-22
- Garizabal, C. (2006) *Mujeres inmigrantes y prostitución*. Paper presentat dintre de la V Jornades d'Immigració. Conil de la Frontera 28-30 setembre 2006.
 - Gómez Tomillo, M. (2011) *El concepto jurídico penal de prostitución ¿Exige la habitualidad?* «Comentarios al Código Penal», Lex Nova, 2.ª edición, enero 2011
 - Gonzalez Harbour, B. i Sahuquillo, M.R. (18 de juliol de 2010) *Entrevista: Bibiana Aído | Ministra de Igualdad*. Diari El País. Recuperat de:
http://elpais.com/diario/2010/07/18/sociedad/1279404002_850215.html
 - Guereña, J.L. (2003) *La prostitución en la España contemporánea*. Madrid. Editorial Marcial Pons Historia.
 - Ham, J. i Gerard, A. (2013) *Strategic in/visibility: Does agency make sex workers invisible?* Criminology and Criminal Justice July 2014 14: 298-313
 - Hernández Oliver, B. (2007) *La prostitución, a debate en España*. Documentación Social, revista de estudios sociales y de sociología aplicada. Enero - marzo 2007, nº144: 75-89
 - Lastra Lastra, J.M. (2011) *Reseña bibliográfica de Poyatos i Matas, G. (2009) La prostitución como trabajo autónomo*. Revista Latinoamericana de Derecho Social. Núm. 14, enero-junio de 2012, pp. 251-257
 - Legislació a l'Estat de Victòria (Austràlia) Versió No. 068 del *Prostitution Control Act 1994 (Vic.)* No. 102 of 1994, versió d'1 d'agost de l'any 2010.

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

- Llei Orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana.
- Llei 11/2010, de 17 de desembre, de prevenció del consum de begudes alcohòliques en menors d'edat.
- Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac.
- Llei federal dels Estats Units *White-Slave Traffic Act*. 25 de juny de 1910
- Llei *Summary Offences Act 1988*, New South Wales, Austràlia.
- Morishima, A. (2008) *Comparative studies on sex workers in Japan, Australia and New Zealand: The way to unionisation of sex workers*. The Otemon Journal of Australian Studies, vol. 34, pp. 55–65, 2008
- *Ordenança municipal de civilitat de Girona* (2012) BOP Núm. 210 - 2 de novembre de 2012, núm. 12350 Ajuntament de Girona, pàg. 92-129
- *Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona*. 2 d'agost de 2007. BOPB 184, Ajuntament de Barcelona.
- *Ordenanza del espacio público*. (27 de setembre de 2010) BOB n186. Ayuntamiento de Bilbao
- *Ordenanza Municipal sobre el ejercicio de la prostitución en la vía pública*. (2013) BOP: 12 d'agost de 2013.
- *Ordenanza para luchar contra la prostitución y la trata con fines de explotación sexual en la ciudad de Sevilla* (26 de gener de 2011) Ayuntamiento de Sevilla.
- Orts Berenguer, E. (2009) *Algunas consideraciones sobre Moral y*

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

Derecho penal. ReCrim: Revista de l'Institut Universitari d'Investigació en Criminologia i Ciències Penals de la UV. N.º. 2, 2009, págs. 152-160

- *Propuesta de regulación del ejercicio voluntario de la prostitución entre adultos* (Gener de 2011) Grupo de Estudios de Política Criminal

- Pucciarrello, M. (2010): *Apuntes sobre el tratamiento jurídico de la prostitución*. Thiteux-Altschul, Monique (ed.): Género y corrupción, las mujeres en la democracia participativa. Libro del Zorzal, Buenos Aires, (187-212).

- Salisbury, E.J., Dabney, J.D. i Russell, K. (2014) *Diverting victims of commercial sexual exploitation from juvenile detention: Development of the InterCSESt Screening Protocol*. Journal of Interpersonal Violence 2015, Vol.30 (7) 1247-1276

- Sentencia del Jutjat Social n.º 10 de Barcelona, 50/2015, de 18 de febrer de 2015

- Shively, M., Kliorys, K., Wheeler, K. i Hunt, D. (2012) *A National Overview of Prostitution and Sex Trafficking Demand Reduction Efforts, Final Report*. Washington, D.C.. The National Institute of Justice

- Skilbrei, M.L. i Holmström, C. (2013) *Prostitution Policy in the Nordic Region: Ambiguous Sympathies*. Editorial Ashgate

- Swedish Institute (2010) *The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999-2008. Selected extracts of the Swedish Government Report SOU 2010:49 del 2010*

- Tribunal Suprem (Sala 2ª, de lo Penal). Sentencia n.º 188/2014 d'11 de març de 2014

- Tribunal Suprem (Sala 2ª, de lo Penal). Sentencia n.º 445/2008, de 3 de juliol de 2008

- Valiente, C. (febrer 2003) *The Politics of Prostitution: The Women's*

20.534 - Treball de recerca documental sobre la prostitució. Rubèn García Alonso

Movement, State Feminism and Parliamentary Debates in Post-Authoritarian Spain. Centre for Advancement of Women in Politics School of Politics, Queens University Belfast. Occasional paper # 4

- Vergalito, E. (2001) *Derechos Humanos en China: un análisis exploratorio del discurso oficial reciente.* Asociación Latinoamericana de Estudios de Asia y África, XIII Congreso Internacional de ALADAA.

- Villacampa Estiarte, C. (2012) *Políticas de criminalización de la prostitución: Análisis crítico de su fundamentación y resultados.* Revista de Derecho Penal y Criminología, 3ª Època, nº7 (gener de 2012), pàgs. 81-142

- Villacampa Estiarte, C. (2012) *Prostitución ¿hacia la legalización?.* València. Tirant lo Blanch.

- Villacampa Estiarte, C (2015) *A vueltas con la prostitución callejera: ¿Hemos abandonadodefinitivamente el prohibicionismo suave?.* Estudios Penales y Criminológicos, vol. XXXV (2015), pàgs. 413-455

- Villacampa Estiarte, C. i Torres Rosell N. (2013) *Políticas criminalizadoras de la prostitución en España: Efectos sobre las trabajadoras sexuales.* Revista electrònica de ciencia penal y criminología, nº 15, 2013

- Wagenaar, H., Altick, S. i Amesberger, H. (2013) *Final Report of the International Comparative Study of Prostitution Policy: Austria and the Netherlands.* Den Haag. Editorial Platform31